

“És ingenu creure que es pot establir un full de ruta només des de Catalunya”

Acabeu de presentar l'informe *Estatuir Catalunya. Les accions per establir un nou Estat*, pocs dies abans d'unes eleccions de caràcter plebiscitari. Però, pel volum i la profunditat de l'anàlisi, és evident que es un treball anterior a l'esclat de l'11 de Setembre. En quin context va decidir elaborar l'informe?

—Ara fa dos anys. L'escenari d'una Catalunya independent era en l'horitzó, però estàvem situats encara molt lluny d'allò que ara tenim al davant. Aleshores la nostra intenció no era fer un document per contribuir a donar forma al projecte d'estat propi, sinó que es plantejava en un estadi anterior molt més tècnic: partint del supòsit que aquest horitzó fos possible, com s'hauria de tractar des d'una perspectiva tècnica, com si es tractés d'un pla estratègic per a una empresa. És un treball molt fred amb relació al projecte independentista. Plantejament, en un escenari d'independència, quines decisions s'haurien de prendre i quines dificultats es presentarien. És un estudi acadèmic sense cap organització política o cívica al darrere.

—Ara es fa difícil mirar-se amb fredor aquest estudi...

—És veritat, és molt difícil, però aleshores no ens podíem imaginar un escenari com l'actual, tot i que la idea que el model autonòmic pràcticament estava tancat i que era molt difícil que tingués cap horitzó ja estava present en el moment de començar l'estudi.

—La vostra anàlisi parteix de la possibilitat real de crear un estat propi, però no es fa cap referència al procés per a arribar-hi.

—Perquè nosaltres no som ni un partit ni un grup d'opinió, i per tant no fem aquest estudi des d'una posició presa

El sociòleg Salvador Cardús (Terrassa, 1954) és autor, amb Ramon Folch i Sergi Rovira, de l'informe 'Estatuir Catalunya. Les accions per establir un nou Estat', on planteja de forma exhaustiva un full de ruta per a crear un estat garantint des del primer moment l'estat de dret, l'ordre públic i el funcionament correcte de les institucions i de la vida social del país.

respecte a l'estat propi, ni tan sols des d'una posició independentista. Aquest informe es podria haver encarregat a acadèmics de fora, segur, perquè apunta les decisions que s'haurien de prendre per a formar un nou estat, algunes de les quals no semblen políticament importants però que en canvi són crítiques, com l'energia. El dia de la independència l'abastament energètic hauria d'estar resolt.

—És, doncs, una guia de muntatge d'un estat propi, siguin quines siguin

les circumstàncies en què s'arribi a la independència?

—Intentem posar ordre en aquesta presa de decisions, destriant què és el que ja s'ha fet en aquest país i què permetria amb molt pocs canvis situar-se en un escenari molt proper a la independència.

—Estructures d'estat que ja existeixen, voleu dir?

—Sí, per això l'informe no diu pràcticament res de la sanitat i l'educació, perquè l'endemà de la independència els hospitals i les escoles poden funcionar sense cap canvi. Per contra, en el món judicial i l'ordre públic sí que s'ha d'articular tota una estructura. És a base de consultar experts que hem construït les hipòtesis per a cadascun dels àmbits, però nosaltres no diem si cal fer un referèndum o no. Aquesta és una possibilitat, però no és imprescindible.

—A Catalunya hi ha un consens entre les forces partidàries de l'estat propi que caldria primer consultar els ciutadans. Quines altres possibilitats hi ha en el cas català?

—Hi ha hagut processos semblants que no han necessitat el referèndum, per exemple si la ciutadania votés un Parlament legitimat per a prendre una decisió d'aquestes característiques. Aleshores el referèndum s'hauria de produir al final de tot el procés, precisament per referèndum el que ja hagi decidit el Parlament en una fase constituent. Certament, de vegades sembla que el referèndum hagi de ser un dels primers passos per a justificar tot el que ve després, però si el Parlament fos majoritàriament favorable a la independència i s'hagués presentat a les eleccions amb aquest objectiu, probablement podria dur endavant el procés i deixar el referèndum per al final com un acte de certificació. Naturalment, les decisions sobre aquesta qüestió depenen molt de cada circumstància política, per això l'informe tècnic no hi entra.

—Heu analitzat algun referent internacional que pogués encaixar en el procés català?

—No ens hem volgut emmirallar en cap altre procés, tot i que això no vol dir que els experts a qui hem consultat no ho hagin pogut tenir present. Però és que no som comparables a Escòcia, perquè els fonaments històrics i polítics no tenen res a veure amb Catalunya,

JORDI PUJOL/ARXIU

i tampoc no tenim res a veure amb el Quebec. El nostre model autonòmic tampoc no és comparable amb cap altre. Hem de fer un model nou.

—L'aplicació d'aquest full de ruta partiria de la voluntat negociadora de l'Estat espanyol o també preveu escenaris de conflicte? Molts dels canvis que caldria fer requereixen l'acord o la col·laboració de l'estat predecessor.

—No podem pressuposar quina seria l'actitud política de l'Estat espanyol; per tant, el que diu l'informe és que s'han de fer una sèrie d'accions, s'ha de negociar com queda el deute, el repartiment de les infraestructures, etc. Però de la mateixa manera que no prejudgem quina serà la petició política des de Catalunya, tampoc no podem pressuposar quina serà l'actitud que prendrà Espanya. Si Espanya té un to dialogant davant la contundència d'un resultat electoral o d'un hipotètic referèndum que fes impossible posar-s'hi d'esquena, acceptaria la negociació, momentàniament o pressionada per Europa. Però potser hi posa dificultats i l'escenari canvia.

—Heu previst els *tempos* d'aquesta transició a l'estat propi?

—En l'estudi no hi ha cap hipòtesi temporal. Nosaltres havíem considerat algunes hipòtesis, però eren massa especulatives i no tenia massa sentit traduir-les en temps. El que és evident és que caldrà fer les coses molt ben fetes, i no es podrà fer el pas fins que s'hagi fet tota una feina prèvia molt densa. Ara bé, podria passar com en altres països, on es van trobar que en pocs mesos havien hagut d'improvisar la independència i també ho van fer. La concreció política del procés és com una partida d'escacs, tu pots dominar molt bé les jugades, però depèn molt de quin adversari tens i de quines són les seves contrajugades. Per tant, no pots tenir un full de ruta totalment pautat fins a arribar a l'escac i mat. Depèn de com juguïn els altres jugadors, i en aquest cas no només és Espanya sinó Europa i altres actors internacionals. Pretendre establir un full de ruta només des de Catalunya suposant que ningú més no mourà peces, o que ets tu qui pot determinar el procés amb raons merament tècniques, és d'una ingenuïtat excessiva.

—En aquesta partida d'escacs, quin paper hi pot jugar la societat civil, que fins ara ha estat qui ha empès els partits polítics precisament a jugar aquesta partida?

—És una opinió personal que no es recull en l'informe, però penso que la societat civil ara ha de redefinir el seu paper, perquè ja no ha de fer feines de suplència de l'acció política. Si la política està disposada a liderar un procés, doncs és a la política a qui correspon legítimament prendre decisions, i per tant, la societat civil ha de saber retrobar el seu lloc, que és un lloc més de conscienciació, de garantir que hi hagi la majoria social que farà falta en els moments més decisius. Pot contribuir de moltes maneres a garantir un clima de diàleg i de pau social. A la societat civil li queda molta feina per fer en aquest procés, però certament el seu paper no és el de la iniciativa política, i potser en alguns casos haurà d'aprendre a ser una mica més prudent del que ha estat fins ara.

Gemma Aguilera